

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΑΝΟΙΚΤΑ ακαδημαϊκά
μαθήματα ΠΠ

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ: ΠΛΑΤΩΝ ΚΑΙ Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ

Διάλεξη 12

Τέταρτο επεισόδιο (173d-175a): Έκτος ορισμός της σωφροσύνης
(έπιστήμη...ἀγαθοῦ τε καὶ κακοῦ) και η ανασκευή της

Νικόλαος Γ. Χαραλαμπόπουλος
Τμήμα Φιλολογίας

Σκοποί ενότητας

Στη δωδέκατη ενότητα επιδιώκεται η ανάλυση του έκτου ορισμού της σωφροσύνης και προσεγγίζεται η ανασκευή του από τον Σωκράτη.

Περιεχόμενα ενότητας

Τέταρτο επεισόδιο (173d-175a):

- Έκτος ορισμός της σωφροσύνης (ἐπιστήμη...ἀγαθοῦ τε καὶ κακοῦ)
- ανασκευή του ορισμού.

Περιγραφή ενότητας

Η δωδέκατη ενότητα εστιάζει στην ανάλυση του υπόρρητου έκτου ορισμού της σωφροσύνης ως γνώσεως του καλού και του κακού (*ἐπιστήμη ἀγαθοῦ τε καὶ κακοῦ*) και προσεγγίζεται η ανασκευή του.

Ερμηνευτικά σχόλια

- Η σωφροσύνη ως παντογνωσία δεν εγγυάται αυτομάτως την ευτυχία των ανθρώπων διότι αυτό είναι έργο μιας άλλης, μη ονομαζόμενης γνώσεως, της γνώσεως του καλού και του κακού.
- Ο μόνος τρόπος να διατηρήσει την πρωτοκαθεδρία της η σωφροσύνη ως πρόξενος ευτυχίας είναι η ταύτιση με την ανώνυμη αυτή γνώση.
- Έκτος (υπόρρητος) ορισμός της σωφροσύνης ως γνώσεως του καλού και του κακού (ἐπιστήμη ἀγαθοῦ τε καὶ κακοῦ).

Πλάτων, Χαρμίδης (173d-175a)

Τρίτο επεισόδιο (173d)

κατεσκευασμένον δὴ οὕτω τὸ ἀνθρώπινον γένος [173d] ὅτι μὲν ἐπισημόνως ἂν πράττοι καὶ ζῶη, ἔπομαι--ἢ γὰρ σωφροσύνη φυλάττουσα οὐκ ἂν ἐὼη παρεμπίπτουσιν τὴν ἀνεπισημοσύνην συνεργὸν ἡμῖν εἶναι--ὅτι δ' ἐπισημόνως ἂν πράττοντες εὖ ἂν πράττοιμεν καὶ εὐδαιμονοῖμεν, τοῦτο δὲ οὕτω δυνάμεθα μαθεῖν, ὦ φίλε Κριτία.

ἀλλὰ μέντοι, ἢ δ' ὅς, οὐ ῥαδίως εὐρήσεις ἄλλο τι τέλος τοῦ εὖ πράττειν, ἐὰν τὸ ἐπισημόνως ἀτιμάσης.

σικρὸν τοίνυν με, ἢν δ' ἐγώ, ἔτι προσδίδαξον. τίνοσ ἐπισημόνως λέγεις; ἢ σκυτῶν τομῆς;

Τρίτο επεισόδιο (173e)

[173e] μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε.

ἀλλὰ χαλκοῦ ἐργασίας;

οὐδαμῶς.

ἀλλὰ ἐρίων ἢ ξύλων ἢ ἄλλου του τῶν τοιούτων;

οὐ δῆτα.

οὐκ ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ἔτι ἐμμένομεν τῷ λόγῳ τῷ εὐδαίμονα εἶναι τὸν ἐπισημόνως ζῶντα. οὗτοι γὰρ ἐπισημόνως ζῶντες οὐχ ὁμολογοῦνται παρὰ σοῦ εὐδαίμονες εἶναι, ἀλλὰ περὶ τινῶν ἐπισημόνως ζῶντα σὺ δοκεῖς μοι ἀφορίζεσθαι τὸν εὐδαίμονα.

Τρίτο επεισόδιο (174a)

καὶ ἴσως λέγεις ὃν νυνδὴ ἐγὼ ἔλεγον, τὸν [174a] εἰδότα τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι πάντα, τὸν μάντιν. τοῦτον ἢ ἄλλον τινὰ λέγεις;

καὶ τοῦτον ἔγωγε, ἔφη, καὶ ἄλλον.

τίνα; ἦν δ' ἐγώ. ἄρα μὴ τὸν τοιόνδε, εἴ τις πρὸς τοῖς μέλλουσιν καὶ τὰ γεγονότα πάντα εἰδείη καὶ τὰ νῦν ὄντα, καὶ μηδὲν ἀγνοοῖ; θῶμεν γάρ τινα εἶναι αὐτόν. οὐ γὰρ οἶμαι τούτου γε ἔτι ἂν εἴποις οὐδένα ἐπισημονέστερον ζῶντα εἶναι.

οὐ δῆτα.

τόδε δὴ ἔτι προσποθῶ, τίς αὐτόν τῶν ἐπισημῶν ποιεῖ εὐδαίμονα; ἢ ἀπασαι ὁμοίως;

οὐδαμῶς ὁμοίως, ἔφη.

Τρίτο επεισόδιο (174b)

[174b] ἀλλὰ ποία μάλιστα; ἢ τί οἶδεν καὶ τῶν ὄντων καὶ τῶν γεγονότων
καὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαι; ἄρα γε ἢ τὸ πεπτευτικόν;

ποιῖον, ἢ δ' ὅς, πεπτευτικόν;

ἀλλ' ἢ τὸ λογιστικόν;

οὐδαμῶς.

ἀλλ' ἢ τὸ ὑγιεινόν;

μᾶλλον, ἔφη.

ἐκείνη δ' ἦν λέγω μάλιστα, ἦν δ' ἐγώ, ἢ τί;

ἢι τὸ ἀγαθόν, ἔφη, καὶ τὸ κακόν.

Τρίτο επεισόδιο (174c)

ὦ μισθρέ, ἔφην ἐγώ, πάλαι με περιέλκεις κύκλω, ἀποκρυπτόμενος ὅτι οὐ τὸ ἐπιστημόνως ἦν ζῆν τὸ εὖ πράττειν [174c] τε καὶ εὐδαιμονεῖν ποιοῦν, οὐδὲ συμπασῶν τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν, ἀλλὰ μιᾶς οὔσης ταύτης μόνον τῆς περὶ τὸ ἀγαθόν τε καὶ κακόν. ἐπεὶ, ὦ Κριτία, εἰ 'θέλεις ἐξελεῖν ταύτην τὴν ἐπιστήμην ἐκ τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν, ἤττον τι ἢ μὲν ἰατρικὴ ὑγιαίνειν ποιήσει, ἢ δὲ σκυτικὴ ὑποδεδέσθαι, ἢ δὲ ὑφαντικὴ ἠμφιέσθαι, ἢ δὲ κυβερνητικὴ κωλύσει ἐν τῇ θαλάττῃ ἀποθνήσκειν καὶ ἢ στρατηγικὴ ἐν πολέμῳ;

οὐδὲν ἤττον, ἔφη.

Τρίτο επεισόδιο (174d)

ἀλλ', ὦ φίλε Κριτία, τὸ εὖ γε τούτων ἕκαστα γίγνεσθαι [174d] καὶ ὠφελίμως ἀπολελοιπὸς ἡμᾶς ἔσται ταύτης ἀπούσης.

ἀληθῆ λέγεις.

οὐχ αὕτη δέ γε, ὡς ἔοικεν, ἐστὶν ἡ σωφροσύνη, ἀλλ' ἥς ἔργον ἐστὶν τὸ ὠφελεῖν ἡμᾶς. οὐ γὰρ ἐπιστημῶν γε καὶ ἀνεπιστημοσυνῶν ἡ ἐπιστήμη ἐστίν, ἀλλὰ ἀγαθοῦ τε καὶ κακοῦ: ὥστε εἰ αὕτη ἐστὶν ὠφέλιμος, ἡ σωφροσύνη ἄλλο τι ἂν εἴη [ἡ ὠφελίμη] ἡμῖν.

τί δ', ἦ δ' ὅς, οὐκ ἂν αὕτη ὠφελοῖ;

Τρίτο επεισόδιο (174e)

εἰ γὰρ ὅτι μάλιστα τῶν ἐπιστημῶν ἐπιστήμη ἐστὶν ἢ σωφροσύνη, ἐπιστατεῖ [174e] δὲ καὶ ταῖς ἄλλαις ἐπιστήμαις, καὶ ταύτης δήπου ἂν ἄρχουσα τῆς περὶ τὰγαθὸν ἐπιστήμης ὠφελοῖ ἂν ἡμᾶς.

ἢ κἂν ὑγιαίνειν ποιοῖ, ἦν δ' ἐγώ, αὕτη, ἀλλ' οὐχ ἡ ἰατρική; καὶ τᾶλλα τὰ τῶν τεχνῶν αὕτη ἂν ποιοῖ, καὶ οὐχ αἱ ἄλλαι τὸ αὐτῆς ἔργον ἐκάστη; ἢ οὐ πάλαι διεμαρτυρόμεθα ὅτι ἐπιστήμης μόνον ἐστὶν καὶ ἀνεπιστημοσύνης ἐπιστήμη, ἄλλου δὲ οὐδενός: οὐχ οὕτω; φαίνεταιί γε.

οὐκ ἄρα ὑγείας ἔσται δημιουργός;

οὐ δῆτα.

Τρίτο επεισόδιο (175a)

[175a] ἄλλης γὰρ ἦν τέχνης ὑγίεια: ἢ οὐ;

ἄλλης.

οὐδ' ἄρα ὠφελίας, ὦ ἑταῖρε: ἄλλη γὰρ αὖ ἀπέδομεν τοῦτο τὸ ἔργον
τέχνη νυνδὴ: ἢ γάρ;

πάνυ γε.

πῶς οὖν ὠφέλιμος ἔσται ἡ σωφροσύνη, οὐδεμιᾶς ὠφελίας οὔσα
δημιουργός;

οὐδαμῶς, ὦ Σώκρατες, ἔοικέν γε.

ὀραῖς οὖν, ὦ Κριτία, ὡς ἐγὼ πάλαι εἰκότως ἐδεδοίκη καὶ δικαίως
ἐμαυτὸν ἠτιώμην ὅτι οὐδὲν χρηστὸν περὶ σωφροσύνης σκοπῶ

Πηγή αρχαίου κειμένου

Πηγή για το αρχαίο κείμενο: *Βικιθήκη*

<https://el.wikisource.org/wiki/%CE%A7%CE%B1%CF%81%CE%BC%CE%AF%CE%B4%CE%B7%CF%82>

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Πανεπιστήμιο Πατρών, Νικόλαος Γ. Χαραλαμπόπουλος, Τίτλος μαθήματος: «Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία: Πλάτων και η Θεωρία των Ιδεών. Διάλεξη 12 Τέταρτο επεισόδιο (173d-175a): Έκτος ορισμός της σωφροσύνης (ἐπιστήμη...ἀγαθοῦ τε καὶ κακοῦ) και η ανασκευή της».

Έκδοση: 1.0. Πάτρα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:

<https://eclass.upatras.gr/courses/LIT1905/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Πατρών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «**Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση**» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

